

Oikeudet ja vastuut

Meillä kaikilla on oikeuksia, jotka suojelevat hyvinvointiamme, mutta myös vastuita: meidän täytyy huolehtia itsestämme ja toisista. Tässä tehtävässä pohditaan, mitä oikeudet ja vastuut tarkoittavat, miten ne näkyvät jokapäiväisessä elämässä, ja miten hyvinvointia rakennetaan yhdessä toisten kanssa.

Oikeus = Sinulla on lupa tai mahdollisuus johonkin hyvään. Saat tehdä tai saada jotakin.
(*Esimerkki: oikeus levätä.*)

Vastuu = Huolehdi jostakin asiasta, ja se on tehtävä, vaikka ei aina huvittaisi.
(*Esimerkki: vastuu käyttäytymisestä tai omasta kehostasi.*)

Ohjeet:

1. Jaa oppilaat 3–4 hengen ryhmiin.
2. Kirjoita taululle tai kiinnitä seinälle kaksi sanaa vierekkäin (voitte myös käyttää jotakin digitaalista työkalua!):
Oikeus
Vastuu
3. Jokainen ryhmä saa 6–9 tilannekorttia, joissa kuvataan tilanteita, jotka liittyvät hyvinvointiin.
4. Ryhmä tekee seuraavat asiat yhdessä:
 - Lukee kortit yhdessä
 - Keskustelee ja päättää, onko tilanteessa kyse oikeudesta vai vastuusta
 - Kiinnittää kortin oikeaan sarakkeeseen taululle tai seinälle
5. Keskustelkaa luokan kesken kokemuksistanne tehtävästä:
 - Oliko joskus vaikea tietää, onko esimerkki oikeus vai vastuu?
 - Voiko joku tilanne olla sekä oikeus että vastuu?
 - Miltä tuntui, kun ryhmäläiset ajattelivat eri tavalla?
 - Miksi on tärkeää, että meillä on sekä oikeuksia että vastuita?
 - Onko jotain oikeutta tai vastuuta, jota haluaisit että koulussa tuettaisiin enemmän?

Esimerkkikortteja:

Olet hetken rauhassa, jos haluat.	Sanot "ei", jos joku pyytää tekemään jotain epämukavaa.	Lepäät tarpeeksi.	Kerrot, jos joku satuttaa itseään.	Pyydät aikuiselta apua, kun jokin asia tuntuu vaikealta.
Huolehdit, että kaikilla on turvallinen olo luokassa.	Liikut päivittäin.	Olet oma itsesi.	Peset hampaasi joka aamu ja ilta.	Noudatat sovittuja sääntöjä luokassa ja koulussa.
Valitset itse, haluatko pelata yksin vai muiden kanssa.	Kuuntelet, jos kaveri haluaa kertoa huolestaan.	Syöt kouluruoan tai ainakin maistat sitä.	Kerrot aikuiselle, jos huomaat, että jotakuta kiusataan.	Viet roskat roskikseen, vaikka ne eivät olleet sinun jäljiltäsi.
Osallistut luokan yhteisiin päätöksiin.	Kerrot, jos sinua jännittää tai surettaa.	Et kiusaa muita.	Kerrot, jos sinua kiusataan.	Menet koulun terveydenhoitajalle, kun sinulla on paha olo.
Päästät uuden oppilaan mukaan leikkiin.	Teet läksyt.	Sanot mielipiteesi rohkeasti, vaikka muut ajattelisivat toisin.	Pyydät anteeksi, jos olet satuttanut toista sanoillasi tai teoillasi.	Autat kaveria, joka on pudottanut tavaransa lattialle.